

Utbildningsdepartementet

Yttrande Remiss - Promemorian Tidsbegränsad lösning för att säkerställa tillgång till skolinformation

Västerås stad har tagit del av promemorian ” Tidsbegränsad lösning för att säkerställa tillgång till skolinformation”, och lämnar nedan följande synpunkter.

Generella synpunkter

Västerås stad instämmer i behovet av att säkerställa informationsförsörjningen inom skolväsendet, och att en lösning behöver komma på plats skyndsamt. För att vårdnadshavare och elever, skolor, huvudmän, kommuner och myndigheter ska kunna utföra sina uppdrag och fatta välgrundade beslut, krävs tillgång till tillförlitlig information. Det är en mycket olycklig situation som har uppstått under året, när väsentlig information har belagts med sekretess, och den behöver lösas så snart som möjligt. Det är också helt nödvändigt att en långsiktig, hållbar lösning tas fram innan denna lag löper ut, så att det inte återigen uppstår ett glapp.

Synpunkter på förslaget om Skolverkets tillgång till statistik

Västerås stad tillstyrker förslaget att Skolverkets statistikenheter på nytt ska få lämna ut statistik, både internt inom Skolverket och till andra aktörer, och på så sätt kan återuppta publiceringarna av skolstatistik i sina databaser.

Synpunkter på förslaget om kommuners tillgång till statistik

Västerås stad uppfattar att inriktningen i förslagen till lösningar hittills främst syftat till att säkerställa Skolverkets tillgång till statistik, och i mindre utsträckning analyserat och beaktat hur kommuner påverkats av den ändrade tolkningen, av offentlighets- och sekretesslagen. Kommuners behov behöver beaktas i både denna tillfälliga lösning och den mer långsiktiga lösning som planeras. I förslaget nämns enbart den information som kommuner behöver i sin roll som hemkommun för att kunna fördela resurser utifrån elevers behov. Västerås stad tillstyrker det förslaget, och menar att det är en nödvändig lag för att kommuner ska kunna fullgöra sin skyldighet att som hemkommun fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (skollagen 2 kap, 8b §). Men detta är inte kommuners enda behov av tillgång till statistik, utöver den statistik som Skolverket publicerar.

Kommuner ansvarar för tillsyn av fristående förskolor och pedagogisk omsorg (skollagen 26 kap, 4 §). För att kunna fullgöra detta uppdrag och exempelvis veta hur många legitimerade förskollärare som finns på varje förskola, behöver kommuner ha tillgång till likvärdig information från

Skolverket. De senaste åren har Skolverket publicerat en excelfil med uppgifter som förskolor på enhetsnivå, men dessförinnan fick Västerås del av dess uppgifter via mejl. Skulle Skolverket av något skäl välja att inte längre publicera denna fil, ger nuvarande förslag ingen rätt till kommuner att ta del av statistiken på annat sätt. Västerås stad menar att förslaget därför behöver kompletteras, så att kommuner får rätt att ta del av statistik som är nödvändig för kommunens uppdrag som tillsynsmyndighet för fristående förskolor. Även om kommunen som tillsynsmyndighet kan ha rätt att begära in uppgifterna direkt från förskolorna, visar erfarenheten att det är mycket osannolikt att alla skulle lyckats rapportera och räkna på samma standardiserade sätt som Skolverket.

Uppgifter om förskolan, som även innefattar exempelvis personaltäthet och barn per avdelning, används dessutom för att fullgöra kommunens uppdrag att informera vårdnadshavare om utbildning i förskolor (skollagen 29 kap, 19 §). Skolverket informerar vanligen vårdnadshavare om kvaliteten i enskilda grundskolor och gymnasieskolor på sin sida Utbildningsguiden, men där ingår inte förskolor. För att kommunen ska kunna fullgöra sin informationsskyldighet, anser Västerås stad att det krävs att tillgången till information garanteras. Detta kan antingen ske genom uppdrag till Skolverket att fortsätta publicera förskolestatistik på enhetsnivå eller genom att kommuner i lag ges rätt att få del av informationen.

I promemorian uppmärksammas att den ändrade tolkningen av offentlighet- och sekretesslagen lett till att statistik inte längre kan spridas från Skolverkets enheter för statistik och myndighetens övriga delar (se sidan 10). Samma problem har dock uppstått även inom Västerås stad, mellan kommunens statistikavdelning och bland annat barn- och utbildningsförvaltningen. Tidigare år har statistikavdelningen hanterat stadens årliga enkäter till barn, elever och vårdnadshavare i både kommunala och fristående skolor i Västerås. Enkäterna är en viktig del i stadens kvalitetsarbete. Nu är det arbetssättet inte längre möjligt, eftersom resultaten för de fristående skolorna i så fall skulle hamna under sekretess. Därför har en omorganisation behövts inför 2021, så att enkäterna numera får hanteras av en annan avdelning. Informationsbarriären mellan statistikavdelningen och övriga delar av kommunen innebär även att statistikavdelningen inte kan göra specialbeställningar av statistik från Statistiska centralbyrån (SCB) om behov uppstår i utvecklingsarbeten eller projekt, och sedan förmedla detta till berörda. Västerås stad anser att det är en brist att stadens specialister inom statistik inte längre kan hantera enkätundersökningarna, annan statistikinsamling eller -beställningar, och att åtminstone en långsiktig lösning behöver se till att informationsbarriärer inte uppstår inom kommuner. Begränsningen för kommuner att organisera sig på det sätt som de uppfattar mest ändamålsenligt, tolkar Västerås stad som en inskränkning av det kommunala självstyret.

Ett sätt att hantera de problem som nuvarande regelverk medför kan vara att inhämta samtycke från fristående huvudmän för att få ta del av statistik som rör dem från Statistiska centralbyrån (SCB). Detta har Västerås tillämpat under året för att kunna fördela resurser utifrån barns och elevers behov, och det skulle kunna användas i andra sammanhang också. Detta arbetssätt medför dock ett ökat administrativt arbete, särskilt för kommuner med många fristående skolor och förskolor. Västerås stad vill även påtala att det är olämpligt att det krävs samtycke från andra för att kommunen ska kunna

utföra sina uppgifter. När det gäller resursfördelning har det funnits ett gemensamt intresse för kommunen och de fristående huvudmännen kring samtycken, men problematiska situationer kan uppstå om exempelvis kommunens tillsyn av fristående förskolor blir beroende av att varje förskola lämnar samtycke till att kommunen tar del av väsentlig information om exempelvis personalens kompetens och gruppstorlekar. Västerås stad anser därför att samtycken från fristående huvudmän inte ska ses som en lösning på kommunernas behov av skolstatistik.